

Az első magyar színházigazgató

Kelemen László születésének 200. évfordulója

Haladó nemzeti hagyományaink ápolása érdekében Kelemen László-emléket rendezett az első magyar színházigazgató születésének 200. évfordulója alkalmából a Hazafias Népfront városi bizottsága tegnap az újságírók klubjában. Turai Géza, a Hazafias Népfront képviselője megnyitó szavai után Kálmán László színház-történész majd Katona Ás, a szegedi Nemzeti Színház művésze méltatta Kelemen László közéleti és művelődési életútját. A megemlékezést követően a Hazafias Népfront városi bizottsága megkoszorúzza a Hári-étterem épületének falán elhelyezett emléktáblát.

Kelemen László és társulata a szegedi színház történetében is úttörő szerepet játszott. 1800. május 6-án, a volt felvárosi Szent György téri templomban, a későbbi iskolában ők tartották Szegeden az első magyar színház előadást a „Tutorság alól felszabadult ifjú” című vígjáték bemutatásával.

Kelemen Lászlót Szegedhez még egy szál fűzi. Borbála nevű nővére Somogyi Csizmazia Sándor ügyvédhez ment feleségül. Ebből a házasságból született Somogyi Károly, a szegedi városi Somogyi Könyvtár alapítója.

A szegedi szereplés
Május 28-ig tartott, Volfordt József polgármester igen szép bizonyítványt állított ki részükre, de utjuk többi állomása olyan kudarccal járt, hogy Kelemennek végleg elment a kedve a színházigazgatástól. Csanádpalotán telepedett le mint kántortanító és ott is halt meg 1814-ben. 1888-ban az Országos Színész Egyesület Csanádpalotán emlékoszlopot állított az első magyar színházigazgatónak, aki hazaszeretettől és hivatástudatból ma is példaképünk. Emlékét kegyelettel őrizzuk. Kálmán László

A legújabb kutatások szerint véglegesen tisztázódott, hogy kétszáz évvel ezelőtt 1762. július 26-án Kecskeméten született az első magyar színházigazgatója, vagy ahogy akkor nevezték: az Első Magyar Játékszín Társaságának Proprietáriusa és Kormányzója.

Kelemen László nemesi családból származott, a pesti piaristáknál járt gimnáziumba, majd jogot végzett. 1790-ben nagy nehézségek közepezté, megfelelő, eredeti magyar drámák és támogatás nélkül, a német színház általános gáncoskodása mellett, sokszor nyomorogva, de az elhivatottság érzésével áthatva, szinte a semmiből teremtette meg a magyar színházat.

A magyar szó, a nemzeti kultúra hirdetője és fanatikus volt Kelemen László. Pest vármegyéhez intézett beadványában arról ír, hogy „semmitféle nyelv, mind kívülről, mind belülről nem oly elnyomott, mint a magyar nyelv. A magyar az ő anyanyelvével egyedül nem boldogulhat az ő hazájában. Ezért is jó igyekezetű hazafiak anyanyelvükhöz való szeretetből ösztönöztetvén, elköltözték magukban egy általános magyar theatrumi társaságot felállítani.”

Az engedélyt csak sok huzavona után kapták meg. Kelemen László és társulata az első előadást Budán, a karmelita templomból átépített Várszínházban tartotta, amikor is Brühl német szerző Bürgermeister című darabját adták elő „Igazházi” címmel, Simai Kristóf fordításában, óriási sikerrel.

Unwerth gróf, német színházigazgató áskálódásai, a rendszeres támogatás hiánya, az anyagi gondok, a kívülről szított belső zavarok következtében a társulat 1796 májusában feloszlott. Kelemen László Nagyváradra ment, állást vállalt, de nem mondott le céljáról és 1799-ben újjászervezte társulatát. 1800. február 14-én levélben kért engedélyt Szeged város tanácsától, hogy itt játszhasson és az árenda nagysága iránt érdeklődött. Szeged polgármestere és tanácsa si-

etett válaszolni, megírván, hogy „az árenda igen csekély fog lenni, mert mi és népünk inkább gyönyörködnek a játéknak szemlélésében, mintsem az illető árendának jóvedelmében.”

SEGÍTSÜNK EGYMÁSON!

Legyen tolmács a nagy forgalmú üzletekben — Levert fecskéfészek az Oskola utcában — Miért füstös a híd oldala? Szabályozzák a Széchenyi téri forgalmat! — Strand a megyei tanácsháza előtt

Az elmúlt napokban a Kárász utcai gyorskiszolgáló boltban vásároltam, ahová két német vendég is betért. Az üzlet dolgozója közül senki sem tudott velük beszélni, s így azok vásárlás nélkül hagyták el a boltot. Ezekben a napokban igen sok külföldi keresi fel Szegedet és ezek közül többen vásárolni is szeretnének. Javasolom, hogy azokban a nagy forgalmú üzletekben, ahol az eladók nem beszélnek idegen nyelvet, a kereskedelmi vállalatok állítsanak be egy-egy tolmácsot. Gondolom, hogy a nyugdíjas nyelvszakos tanárok ezt szívesen vállalnák.

Poroszlai Rudolfné

Az Oskola utca 16. szám alatti házban lakom, ahol több fecskéfészek van az eresz alatt. A lépcsőházi fecskéfészeket szombaton a házfelügyelő — állítólag az Ingatlankezelő Vállalat engedélyével — leverte. Szerintem felesleges volt levérnie a madárfészeket, a ház lakói megbotránkozva vették ezt tudomásul.

G. Zs.-né

A Tisza partján sétálva gyönyörködtünk az egyre széplülő városban. Néhány kisebb hiba azonban csúfítja a város képét, s ezen sürgősen segíteni kellene. Többek között igen bántó a híd kormos, füstös oldala. A Kossuth

Halászlát Tsz irodájában télen szénrel fűtöttek és a kéményből kiáramló korom és füst a híd oldalára jöcskén lerakódott, bepiszkította azt. Sürgősen kellene ezen segíteni, s a halászlát Tsz-nek pedig javaslam, hogy a jövőben gázzal, vagy villannyal fűtse irodáját.

E. Sz.

Gyakran figyelem a korzó végén az OTP előtti nagy forgalmat. Helyes és üdvös intézkedés az, hogy a tanácsháza előtt korlátozzák a forgalmat, de véleményem, amely megegyezik a közvéleménnyel, a taxikat és az autóbuszokat is ki kellene tiltani a Széchenyi térről, de ez vonatkozhatna mindenféle járműre is. A központi villamosmegállónál levő úton haladó járművek is igen veszélyesek a villamosközlekedés szempontjából. Itt ugyanis igen sok a fel- és leszálló. A forgalmat a Széchenyi tér melletti utcákon le lehetne bonyolítani.

V. Ü.

Meglepő látvány tárult az egyik nap előm. A megyei tanácsháza előtti szökőkutas díszmedence széléről egy fürdőnadrágos kisfiú vidáman ugrándozott a medence kristálytiszta vizébe. A szemlélő gyerekek ezen felbuzdulva ugyanúgy,

Fejlődő állattállomány és a fejlődés szépséghibái

Látogatás a Rózsa Ferenc Tsz majorjában

Mónus Ernővel, a városi tanács mezőgazdasági osztályának főállattenyésztő agronómusával együtt látogatunk el a napokban az újszegedi Rózsa Ferenc Tsz majorjába. Mónus Ernő néhány hónappal ezelőtt került Szegedre, mostani beosztásába. Azelőtt Békéscsábán dolgozott. A fiatal főállattenyésztő gyakran jár ki ilyen »ellenőrző kirándulásokra« a szegedi gazdaságokba, hiszen — mint mondta maga is — legjobban, legtisztábban így ismerheti meg a fölmerülő problémákat, gondokat, ha látja maga is, hol mi a tennivaló.

Mit mond az új mezőgazdász?

Szekszárdi Györgyöt, a tsz új mezőgazdászát a major udvarán találtuk, munka közben. A tehenészeknek adott utasításokat, amikor ráköszöntünk.

— Gyorsan halad most a munka — mondta jókedvűen. — Az emberekkel valahogy elkapta a lendület. Szilárdan a napraforgót, aratunk, s egyúttal már a hor-

dást is megkezdjük. Az asz szonyok kapálnak, s most éppen a tehenistálló meszelését beszéljük itt meg az emberekkel. A meleg nyári napok miatt különösen nagy szükség van a meszelésre, ami egyúttal fertőtleníti is az istállót. A tehenek kint vannak a réten, csak néhány ellés előtt áll, vagy pár napja ellett tehen maradt benn a borjakkal együtt.

Ami volt és — ami lesz

S aztán arra terelődik a szó, hogy lábat ki a tsz az egy évvel ezelőtti hullámvölgyből, s milyen tervekkel néz a jövő elé az új mezőgazdász.

A Rózsa Ferenc Tsz-nek megvan minden adottsága ahhoz, hogy korszerű és jól védhető nagyüzemi állattenyésztést alakítson ki. Számlolnak természetesen ezekkel a lehetőségekkel a szövetkezet gazdái, vezetői, számol velük a városi tanács mezőgazdasági osztálya is.

— Nagyon mélyről indulunk el az év elején — folytatja Szekszárdi György —, s alig fél év alatt sikerült többé-kevésbé megfelelő szintre emelnünk a tehenészetet. Ez a fél éves fejlődés is azt mutatja, kedvezőek a feltételeink, adottságaink, csak ki kell aknáznunk ezeket az adottságokat. Negyvennégy fejőstehene volt akkor a tsz-nek. A tehenek fejési átlaga 4,2 liter volt — elfogadhatatlanul kevés. Ugyanakkor meglehetősen magas volt a liter tej előállítás költsége. Jelenleg 77 tehenünk van. A fejési átlag most már meghaladja a nyolc litert. Az évi terv hatvan ezer liter tej kifejtését irányozta elő, de a tehenészet vállalta, hogy ennek csaknem kétszeresét, 110 ezer litert fej ki az év végéig, s úgy látszik, sikerül teljesítenie ezt a vállalatot.

— A sertésfarmunkon még nincsenek hasonló eredmények, de évi hízóeladási tervünket teljesíteni fogjuk. Az idén áttérünk a sertéstápot

etetésére, 600 mázsa árpát és 700 mázsa kukoricát cserélünk be a Malomipari és Terményforgalmi Vállalattal sertéstápra. Reméljük, hogy a vállalat ezt a mennyiséget biztosítani tudja majd a számunkra. Az anyakoca-állományt is tovább fejlesztjük, kiselejtezzük a rossz egyedeket. Tervezzük egy 200 férőhelyes sertésszállás építését a következő években. Az állatok megfelelő elhelyezése megkívánja a férőhely-gyarapítást.

Elűntethető

»szépséghibák«

Végigjártuk a majorot, megnéztük a két tehenistállót és a sertésolákat. S láttunk néhány olyan bosszantó »foltot« az előbb említett fejlődésen, amelyeket könnyűszerrel el lehet tüntetni, ha a tehenészek és a sertésgondozók — komolyabban veszik a munkájukat.

Mert dicséretes dolog az, hogy kifutót épített a növekedéskor »szükségistállója« és a korszerű tehenistállóhoz egyaránt a tsz ez év tavaszán. De az már helytelen, hogy ezek a kifutók nincsenek fölhintve szalmával, s néhol fél méter magas buckákat alkot a földtől, földagasztott sár a karamokban. Az se helyes, hogy az istállóban nem almoznak idejében. Délelőtt 11 órakor még takarítatlan volt a tehenistálló. A tehenészek nem használják ki a munkaidőjüket. Nem elég etetni és fejni az állatokat, a gondozásba beletartozik az istálló tisztán tartása is.

Több felelősségtudattal!

Hasonló lazaságot tapasztaltunk a sertésoláknál, amelyek mellett trágya és csontok kupacai buzódtak. Rengetek az olákban a légy, nyüzsgőnek az állatok körül. Miért nem porozzák rendszeresen a legyek ellen a sertésszállásokat? S az sem helyes, hogy a gondozók privát-csirkefarmot létesítenek a sertésfarm körül. Általában jó volna, ha mind a tehenészek, mind a sertésgondozók nagyobb felelősségtudattal látnák el a munkájukat, becsületesen végigdolgoznák a vállalt munkaidőt. Tudjuk, hogy bár nemrégiben vettek föl két tehenészt a 216 szarvasmarhához, de öt gondozó munkája még mindig kevés, és a három sertésgondozó is csak nehezen bírkózik meg a feladatokkal. De ha jobban dolgoznak, több lesz a jövedelmük is, és jobban megbecsülik őket a gazdaságban. Ezek a »szépséghibák« pedig nem rontják majd a fejlődés biztatató összképét a jövőben.

A látogatás végső tanulságaként ezzel búcsúztunk el Szekszárdi Györgytől, az újszegedi Rózsa Ferenc Tsz új mezőgazdászától, aki már eltervezte a jövőt, s bizonyára lesz is ereje és kedve a tervek megvalósításához.

P. L.

Szolnok megyébe utaztak olasz vendégeink

A szegedi múzeummal, a képtárral, a munkások életével ismerkedtek látogatásuk utolsó napján

Mint a Dél-Magyarország közölte, Faustino Bruno, Budrio város polgármesterének vezetésével héttagú olasz polgármesteri küldöttség látogatott el Csongrád megyébe. A vendégek tegnap, szerdán délelőtt Biczó György, a városi tanács elnöke kíséretében megtekintették a szegedi múzeumot. Nagy érdeklődéssel tanulmányozták a Szeged környéki ásatások során előkerült történelmi emlékeket. Hosszabbban időztek az 1948-as magyar szabadságharc helyi dokumentumainál. Írásos emlékek

maradtak, hogy abban az esztendőben olyan olasz szabadságharcosokat szabadított ki Kossuth Lajos, akik az osztrák-magyar monarchia foglyaiként a szegedi várban sányultak. Megtekintették a szegedi képtárat is, majd felkeresték a Csongrád megyei Építőipari Vállalat Kossuth Lajos sugárúti munkásszállóját.

Az olasz küldöttség dr. Bozói Sándor, a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága titkárnak kíséretében szerdán délután Szolnok megyébe utazott Szegedről.

Ilyen még nem volt Szegeden!

Nagyszabású

hanglemezbemutató és -kiállítás

A KAMARASZÍNHÁZBAN (Horváth Mihály utca)

1962. július 27-től 30-ig bezárólag naponta délelőtt 10-től este 8 óráig!

A BEMUTATÓK MŰSORA:

Július 27-én este 7 órakor: ÉLŐ HANGLEMEZ-BEMUTATÓ.

FELLEPNÉK: Déry Gabriella operaénekesnő, Simándy József Kossuth-díjas, érdemes művész.

Július 28-án délután 6 órakor: ZENÉS FEJTÖRŐ.

Értékes hanglemezjutalmak.

Július 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor: HANGLEMEZMATINE.

FELLEPNÉK: Barlai Kató és Czírok László táncdalénekesek.

Július 30-án este 7 órakor: ÉLŐ HANGLEMEZ-BEMUTATÓ.

FELLEPNÉK: Záray Márta és Vámosi János táncdalénekesek.

Belépők a rendezvényekre a Kárász utcai hangszer- és hanglemezboltban igényelhetők.

BELEPÉS DÍJTALAN!

A HELYSZÍNEH HANGLEMEZ-ÁRUSÍTÁS!

Rendezik: Rádió és Villamostömegcégek Nagykereskedelmi Vállalat Budapest, Hanglemeztároló Vállalat Budapest, Szegedi Kiskereskedelmi Vállalat.

S 41 278

HÍRADÁSTECHNIKAI CIKKEK

PORCELÁN DÍSZMŰÁRUK

AJANDEKOZÁSRA ALKALMAS PAPIRÁRUK

ÉS ILLATSZEREK

KIALLÍTÁSA

a Juhász Gyula Kultúrotthonban

(Vörösmarty u. 5.) július hó 28-ától augusztus 5-éig.

A kiállításon megvásárolhatók a porcelán díszműárak, papíráruk, illatszerek!

DÍJTALAN BELEPÉS!

SZAKTANÁCSADÁS!

Nyitva naponta 10—18 óráig.

S 4461